

28. ŘÍJEN 1922, KÁHIRA, DOLNÍ EGYPT

Byl konec října, v Egyptě nejteplejší období z celého roku. Pro Evropany jednoduše peklo. Tady mu říkají druhé léto. Den skoro ani nezačal a přesto se teplota v rozpálených káhírských ulicích šplhala ke čtyřicítce.

Dva muži právě obešli poslední blok šedivých přístavních chatrčí a před nimi se otevřel výhled na řeku. Chaos, hluk a špína. Horký vzduch se tetelil nad hlavami zpocených polonahých dělníků, kteří na svých zádech i hlavách přenášeli zboží a zavazadla často mnohem těžší, než byli oni sami. Desítky vetších člunů převážely náklad z anglických parníků k pevnině. Tam a zpátky, tam a zpátky. Až do úmoru. Na molech vše překládali na záda nosičů, jako by někdo mávl kouzelnou hůlkou a přenesl celý přístav do časů mocných faraonů. Páni a otroci, nekonečná dřina. Horko, krev a pot. A mezi tím vším, klidně a bez povšimnutí, dnes, stejně jako tenkrát, plynuly vody Nilu. Špinavé a hnědé. Posvátná řeka všech Egyptanů byla páteří této země. Poslední dobou ale více než páteř Afriky připomínala její střeva.

Jeden z dvojice mužů se na chvíli zastavil. Potřeboval popadnout dech. Ruku si tiskl na bolavé plíce, každý nádech pouštního vzduchu ho uvnitř páčil. Už z dálky bylo jasné, že není zdejší. Jeden z těch vždy dokonalých britských džentlmenů, kteří neodkládali těžké tvídové sako a vestu ani v největších vedrech. Ale spoň si povolil motýlka na propocené košili a hlasitě lupal po dechu. Howard Carter, 48 let, rodilý Angličan. Jeho sluha se zastavil s ním a nabídl pánovi rameno. Ten ale zavrtěl hlavou a po-

kynul bradou k přístavní lávce. Sluha přikývl a vydal se sám k poslednímu molu.

Ani se nesnažil před ostrým africkým sluncem někam skrýt. Tady se nemá cenu schovávat, hledat stín je zbytečné. Jen energie navíc. Každý krok znamená jenom další námahu, horký pouštní vzduch tě stejně dostihne kdekoli. Vysuší tě jak kus starého papýru. Nemůžeš vyhrát nad pouští, můžeš být jen její pokornou součástí. Než tě písky času definitivně pohrbí v říši stínů. Ahmed byl zvyklý. V Káhiře se narodil, v Káhiře jednou i zemře. Inšalláh – dá-li Bůh. Egypt i Slunce jsou věčné.

Vraceli se už společně. Rychle, aby je polední slunce nezastihlo, než se nalodí na cestu domů. Luxor ležel víc než den cesty po Nilu a první loď tohoto pozdního rána, na níž měli zamluvené kabiny, odplouvala za několik minut. Pospíchali. Pan Howard ve svém obleku dva kroky za Ahmedem. Vysoký Egyptán s vrásčitou tváří držel v rukou klec. Zlatou klec se zlatým ptáčkem. Zázrak! Něco takového znal pouze z legend. Ve skutečnosti to byl obyčejný žlutý kanárek, kterého si jeho pán objednal z daleké Anglie, aby mu tady v Egyptě, v jeho prázdném příbytku bez ženy, dětí a přátel, dělal alespoň trochu společnost. Ahmed si kanárka okamžitě oblíbil. Pro něj to byl zkrátka zlatý ptáček. Posel dobrých zpráv.

Nechápal ale, proč si jeho pán místo zlatého zpěváčka nepořídí do svého obydlí dvě nebo tři mladé manželky a s nimi kupu dětí, jako každý Egyptán. Peníze by měl i na celý harém. Jen kopat od rána do noci uprostřed pouště a vracet se z opuštěných hrobek do opuštěného domu? To by nebylo nic pro něj. Pak si ovšem vzpomněl na svou nejstarší manželku Fatimu. A prostřední manželku Hanife. Obě byly ještě před lety vyhlášené krasavice. Ohnivě a poslušné. Alláhu i manželovi. Však si taky jako jeden z členů rodu klanu Abd ar-Rasúlů, nejznámějších vykrádačů hrobek

v dlouhé historii této země, uměl mezi poklady Egypta vybrat ty nejlepší. To ale bývalo. Ta první po tom, co mu dala šest synů a dvě dcery, ztloustla jako stará oslice. Druhá měla stále ještě uhrančivé laní oči, ale pod závojem vous jak chlap. A obě hubu prořízlou až běda. Možná má jeho pán Howard s tím zlatým ptáčkem zpěváčkem nakonec pravdu.

29. ŘÍJEN 1922, LUXOR, HORNÍ EGYPT

Byla už skoro tma, když dorazili k domovu. Rozsvícená světla v ob-
lých oknech rezidence Howarda Cartera jim ukazovala cestu roz-
sáhlou, s anglickou pečlivostí udržovanou zahradou. Byl to malý
ráj v pekelném srdci Luxoru. Stál na okraji cesty vedoucí z Dér el-
-Bahrí, zádušního chrámu tajemné královně Hatšepsut, až do
Údolí Králů. Rozlehlé sídlo barvy pouštního písku s nádhernou
centrální kopulí typickou pro tradiční architekturu, v posledním
století tolik kopírovanou rodinami britských koloniálních zbohat-
líků. Silné stěny chránily dům před sluncem i pouštním větrem.
Příjemný chládek tak čekal na jeho obyvatele při každém návratu
z Údolí Králů. Zahrada byla zelenou perlou plnou vzrostlých palem
a cypřišových keřů, jejichž vůně laskavě vítala pána domu po kaž-
dém těžkém dni.

Uvnitř už vila tak majestátně nepůsobila. Howard Carter nebyl
zrovna mistrem dobrého britského vkusu, natož přítelem okáza-
lého životního stylu. Zajímalo ho hlavně zařízení temné komory
pro vyvolávání fotografií, kvalitní psací stroj, souprava profesio-
nálních zvětšovacích skel, knihovna a gramofon. Žádné obrazy,
krajkové dečky, nabírané závěsy. Celý život hledal poklady mrtvých
faraonů ve zdobených hrobkách, jeho vlastní dům byl však osamělý
a nehostinný. Stejně jako on sám. Ahmed nechápavě vrtěl hlavou.
„Tolik bohatství a nemít ho ani s kým rozdělit.“ Jeho pán neměl
manželku ani valný zájem o dámskou společnost. Vlastně ani o tu
pánskou. Neměl přátele. Ahmed v domě nikdy neviděl žádnou ná-
vštěvu. Ani jeden společenský dýchánek nebo čaj o páté. Jen spo-

lupracovníci a kolegové. A i ti z domu mizeli hned, jakmile jim to Carter dovolil.

Ostatní angličtí džentlmeni neměli Ahmedova pána v oblíbě. Říkalo se mezi nimi, že je nepříjemný, nemá anglický takt ani vybrané chování ostatních britských vědců. Primitiv, co nevychází dobře s nadřízenými, zato si nadmíru rozumí se špinavými domorodci. Nebyl pro ně vědec ani archeolog. Jen nevzdělaný hledač pokladů.

Carterova rodina byla chudá. Neměla peníze na drahé školy a o univerzitě pro bohaté anglické synky si mohl nechat jen zdát. Všechno co znal se naučil sám. Navíc byl prostého původu, neměl byt' jen jeden jediný úplně maličký šlechtický titul. A to, jak Ahmed pochopil, bylo pro ty bílé Evropany v saku, kteří ukradli jeho zem a den po dni z ní bez úcty k předkům elegantně loupili vše cenné, něčím nesnesitelně odporným.

A tak žil jeho pán hned po svém prvním příjezdu do Egypta hlavně mezi místními, třebaže se podle oficiální anglické definice jednoho věhlasného profesora jednalo o „individua špinavá, nepoctivá, podřadná, zaostalá, polonahá, odevzdaná osudu, líná, prohnaná a pletichářská“. Jak hloupé je urážet nepoznané. Ahmed věděl o Britech své. Bez něj by ne jeden z nich už nebyl mezi živými a naprostá většina by odjela z Egypta bez jediného nálezu. „Jsme nepoctiví a prohnaní? Proč by taky ne? Měli bychom se snad stydět za to, že si při všeobecném rozkrádání naší minulosti urveme taky něco pro sebe? Kdyby se mělo čekat, až zlato faraonů objeví ty různovolící slečinky s kravatou, byla by ještě většina pokladů hluboko pod pískem. Vždyť sami nejsou schopni najít ani vodu.“

Ahmed byl hrdý na svou rodinu. Nestyděl se za svou práci. Považoval ji za umění předávané z generace na generaci. Jeho klan se živil hledáním pokladů mrtvých od časů tak dávných, že je nepa-

matuje ani kámen. I z něj už čas odvál dávné nápisy. Abd ar-Rasúlové tu byli už v době, kdy v údolí Nilu lid pohřbíval prvního faraona. Jejich práce začala, jakmile dveře hrobky zapadly za posledním členem pohřebního průvodu. Kde tehdy byli vzdělání Angličané? Správný Abd ar-Rasúl měl poušť v krvi. Znal v ní každé zrnko písku. Bojoval proti královým vojákům i proti hlídkám starověkých kněží. Faraon už mrtvý byl, oni museli najít způsob, jak přežít. Nikdy nemuseli nic studovat. Měli čich. Zlato v podzemí cítili na dálku. Věděli o pokladech, o kterých angličtí lordi nebudou vědět nikdy. Místa hrobek a mapy podzemí znali z vyprávění svých dědů a ti od svých dědů a ti od dědů svých dědů. Když si potřebovali přilepšit, jednoduše věděli, kam jít. Jiní chodili do banky, Abd ar-Rasúlové si „půjčovali“ zlaté dary svých dávných králů.

Ať Angličané kopou dál. Roky a roky. Marně. Hlavně, že platí. On jim rád půjčí své muže jako kopáče. Čím déle budou kopat, tím více si jeho lid vydělá. Jen občas jim bylo třeba hodit nějakou zlatou udičku jako kost psům. Aby je to nepřestalo bavit. To nejdůležitější už bylo stejně dávno nalezeno. Rozprodáno na černém trhu nebo uloženo v bezpečí pouště pro další generace klanu. Jen studování páni archeologové o tom ještě nevěděli.

To ale neplatilo pro jeho pána. Howard Carter byl mezi místními oblíben. Vlastní lidé ho nechtěli. A on na tom jaksepatří vydělal. Proto také ta honosná vila. Rád sedával s Egypťany v místních kavárnách u sklenky silného čaje, s dobrým arabským tabákem. Poslouchal. Moc dobře pan Howard poslouchal. Ptal se a zapisoval, neuniklo mu ani slovo. Naučil se arabsky, mluvit i myslet. Brzy se sprátelil s rodinou Abd ar-Rasúlů tak, že se vlastně stal jedním z jejich členů. On dával práci jim, oni dávali práci jemu. Zasvětili ho do tajného trhu se starožitnostmi, kterému vládli po celá staletí. Vyměňovali si informace, kontakty a pracovní sílu. Jen tak se z mla-

díčka, kterého si milostivě přivezli angličtí pánové do Egypta jako špatně placeného koloristu, stal bohatý pán. Archeolog. Znalec. Ahmed byl na svého pána hrdý. Spolu ještě dokážou velké věci.

Howard Carter zamířil ke dveřím svého domu, Ahmed šel pár kroků za ním. V rukou hrdě nesl zlatou klec s vzácným ptáčkem. Jako každý večer po tvrdé dřině už na Cartera doma čekali jeho předáči, aby mu podali hlášení o odvedené práci. Nad jejich hlavami se stahovaly mraky a oni to věděli. Věděli, že práce na vykopávkách budou brzy zastaveny. Ten bohatý lord Carnarvon, který jim z daleké Anglie posílal peníze po celé roky, se rozhodl, že končí. Poslední sezóna. Pokud Tutanchamona nenajdou teď, tak už nikdy.

Když ten večer uviděli v Ahmedových rukách toho drobného opeřence, spustili nevídaný povyk. Všichni najednou. Předáči, hlídači i posluhovači. Jako by se jim zjevil bůh.

„Mabrook! Mabrook! Zlatý ptáček! Ten nosí štěstí!“ křičeli s nepředstíranou radostí jeden přes druhého a točili se kolem Ahmeda, aby si každý mohl na tu zlatou klíčku alespoň sáhnout. „Pán Carter! Pán Carter! Mabrook nosí štěstí! Mabrook je posvátný zlatý pták! Teď my určitě najít hrobku plnou zlata. Inšalláh! Ptáček nám ukázat cestu. Dřív, než rok skončí. Najít brzy. Móc brzy, pán Carter,“ usmívali se štěstím celí bez sebe.

Bezmezně svému poslu nebes věřili. Rozptýlil jejich strachy.

Kdo by si býval tenkrát v přítmí luxorské zahrady pomyslel, že bude mít ta parta ukřižovaných a pověřivých dělníků pravdu. Měli ji. Zlatý ptáček Mabrook opravdu přinesl na svých pírkách štěstí. Stalo se to ještě dřív, než čekali. Pouhých sedm dní je v té chvíli dělilo od největšího archeologického nálezu všech dob.